

ENERGIJA ZA OPSTANAK ILI EKSPANZIJU

LIMESplus je izdanje za Jugoistočnu Evropu italijanskog geopolitičkog časopisa Limes. Adele Macola je odgovorna urednica od osnivanja. Od 2004. do 2008. objavljeno je 10 brojeva časopisa.

Italijanski časopis LIMES (<http://temi.repubblica.it/limes/>) pokrenuo je 1993. Lučo Karačolo, profesor na Katedri za političku geografiju i ekonomiju Fakulteta političkih nauka u Rimu. Karačolo je takođe glavni urednik časopisa LIMESplus.

Engleski partner časopisa Limes je Heartland, Eurasian Review of Geopolitics (<http://temi.repubblica.it/limes-heartland/>).

U svemu ovome ima naročite simbolike. Rimski limes prostirao se od dubina Britanije do podunavske Srbije.

Prva decenija XXI veka produbila je potrebu dijaloga između nauke i politike, i sporazumevanja kultura na osnovama demokratskih vrednosti i verodostojnih naučnih saznanja. Tumačenja nove globalne nestabilnosti nakon 11. septembra 2001. otkrivaju, sama po sebi, idejni i, ujedno, institucionalizovani pluralizam stvarnosti međunarodnih odnosa. Svega jednu deceniju trajalo je razdoblje globalne dominacije jedine super sile. Da li su posledice, koje su nastupile, ishod strukturnog nasilja ugrađenog u svetski sistem sazdan isključivo na odnosima snaga, umesto na regulaciji međunarodnih institucija? Da li su nepovoljna mišljenja o Zapadu i zapadnim vladama i finansijskim institucijama istorijski neuspeh zapadne civilizacije koji se otkriva i u nemogućnosti da se veći deo sveta izbavi iz hroničnog stanja siromaštva, autarhije i političke anomije? Da li je sukob civilizacija ishod nepremostivih vrednosnih razlika, ili nemogućnost nametanja unverzalnog načela ljudske jednakosti i vladavine prava? Da li XXI vek sobom nosi novi globalni trijumf političke religije i postmodernog nacionalizma? Sticajem okolnosti koje su nastupile u toku nestajanja istočnoevropskog komunizma i kolapsa Sovjetskog Saveza, ukupna paradigma nove globalne nestabilnosti upravo se potvrdila na prostoru zahvaćenom procesom jugoslovenske dezintegracije. Povezujući pre svega ovdašnje i italijanske istraživače, upravo tome prostoru se posvetio, svojom osnovnom namenom, časopis LIMESplus.

Geopolitika je svoja ograničenja, na koja su ukazivala njena osporavanja, uspela da prevlada pre svega u poruci, koja je jedna od važnih ideja časopisa LIMESplus, da se razgraničenja politike i istorije, jednako posvećenih prošlosti i budućnosti, mada s dijametralno suprotnih polazišta, mogu prevladati na osnovama obostranih potreba: politike da se zasniva na pouzdanom znanju i ljudskom iskustvu, i istorije da svoj dubinski smisao, koji je pohranila u metafizici ljudskih zajednica i njihovih sudbina, oživi, u učini da opipljivim, sursishodnim, opslužujući, i u neposrednom dijalogu, politiku, ekonomiju i institucije.

Uspon političke religije i novog, postkomunističkog nacionalizma, i vitalnost autoritarne, antiliberalne politike u ogromnim državnim sistemima Kine, Rusije, Indije i Brazila, koji | 1

su postali ideološki i institucionalni zaklon diktatorskim i „odmetničkim” režimima, podsećaju na zanemarivanje uloge kolektivismu i iracionalnih činilaca u svetskoj politici. Dominantne paradigme društvenih nauka poput teorija modernizacije i sekularizacije, predviđale su da će procesi napretka obezvređiti religiju u smislu važnog političkog i društvenog činioaca. Zanemarivanje verskih i, uopšte, kolektivističkih uverenja bilo je naročito izraženo u teorijama međunarodnih odnosa koje su se zasnivale na uverenjima zapadne demokratije, uverenja u budućnost političkih, ekonomskih i kulturnih integracija, i na sekularizmu, potcenjujući stanost uverenja ljudskih zajednica koje nisu uspele razviti načela ljudske jednakosti i individualizma, naročito jednostavnost i privlačnu snagu zasnovanu na jednostavnoj strukturi poruka i emotivnom naboju religioznog i političkog kolektivismu. Posvećen srpsko-hrvatskoj, postjugoslovenskoj publici, LIMESplus se upravo bavi prostorom koji je istovremeno obuhvaćen kolektivističkim predubedenjima, osećanjima i uverenjima, i institucionalizacijom integrativne demokratije.

LIMESplus je svoju ulogu počeo prilagođavati novim standardima koje postavlja uspostavljena saradnja s Ministarstvom prosvete i nauke Republike Srbije posredstvom projekta Modernizacija Zapadnog Balkana. Ministarstvo je uložilo napore u prilagođavanju ovdašnjih naučnih institucija i publikacija evropskim normama i regulaciji, i podstaklo regionalnu saradnju koja se pre svega odnosi na nekadašnji jugoslovenski prostor. I u tom smislu je postalo naročito važno partnerstvo s časopisom Limes i Italijom.

Tematski dvobroj časopisa LIMESplusa „Energija za bezbednost i suverenost” iznosi nove činjenice i mišljenja o pokretaču, ujedno, ljudskog razvoja i svetske politike. Energetske potrebe i uporna energetska neefikasnost postojećih tehnologija i dalje su, poput uloge u XX veku, uzročnici nestabilnosti u svetskoj politici, kriza u međunarodnim odnosima, poriv grabežljivosti jakih i povlačenja slabih. Bogatstvo u energentima ostalo je privlačna snaga svih oblika postkolonijalizma i ekonomska osnovica, u smislu supstituenta industrijskog, tehnološkog i naučnog razvoja, autoritarne politike koja u smislu privida unutrašnje stabilnosti, i svojim antidemokratskim potencijalima, dalje doprinosi globalnim poremećajima. Energija je činilac svih važnih pojava u novijoj svetskoj istoriji, politici i ekonomiji: uloge SAD nakon nestanka unilateralizma, BRIK kao autoritarnih kolosa i ogromnih, razvojnih ekonomija, novih odnosa SAD, EU i Rusije, i globalnog zagrevanja, sve važnijeg segmenta globalne stvarnosti, i, ujedno, predmeta političkog procesa koji je u toku, mahom prepušten budućnosti. Dvobroj se pojavio zahvaljujući Sekretarijatu za zaštitu životne sredine Grada Beograda, „Elektroprivredi Srbije” i zalaganju Zorice Stablović Bulajić ispred izdavačke kuće Hesperia koja je pokrenula LIMESplus. Upravo zahvaljujući novom okviru saradnje, i, u opštem kontekstu, tj. intenziviranju odnosa sa Italijom i EU, misija Adele Macola u Srbiji ovim brojem dobija na novom i naročito značaju.

Nikola SAMARDŽIĆ

Profesor Filozofskog fakulteta u Beogradu

Član uredničkog kolegijuma časopisa LIMESplus

Rukovodilac projekta Modernizacija Zapadnog Balkana